

TAMPEREEN KESKUSTAN SUURALUEEN LUONTOTYYPPISELVITYKSET

22.12.2025

22.12.2025

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
1.1. Selvitysalue	3
2. MENETELMÄT	5
2.1. Luontotyyppitietokannan täydentäminen.....	5
2.2. Maastotyöt.....	6
2.3. Kaupunkiluonnon edustavuuden arviointi Tampereen keskustan suuralueen luontotyyppiselvityksissä	7
3. TULOKSET	9
4. JOHTOPÄÄTÖKSET	14
5. KIRJALLISUUS.....	17
Liite 1. Luontotyypeihin liitettävät tiedot.....	18
Liite 2. Rakennetun ympäristön luontotyytit	19

*Kannen kuva Sara Caetano, 2025. Tahmelan rantalehtoa.
Taustakartat: Maanmittauslaitoksen taustakartta 12/2025*

ERILLISET LIITTEET

Liite 3. Kartat

Liite 4. Luontotyyppien edustavuuden ja luonnontilaisuuden arviointitaulukko (Tampereen kaupunki)

Liite 5. Kohdekortit

22.12.2025

1. JOHDANTO

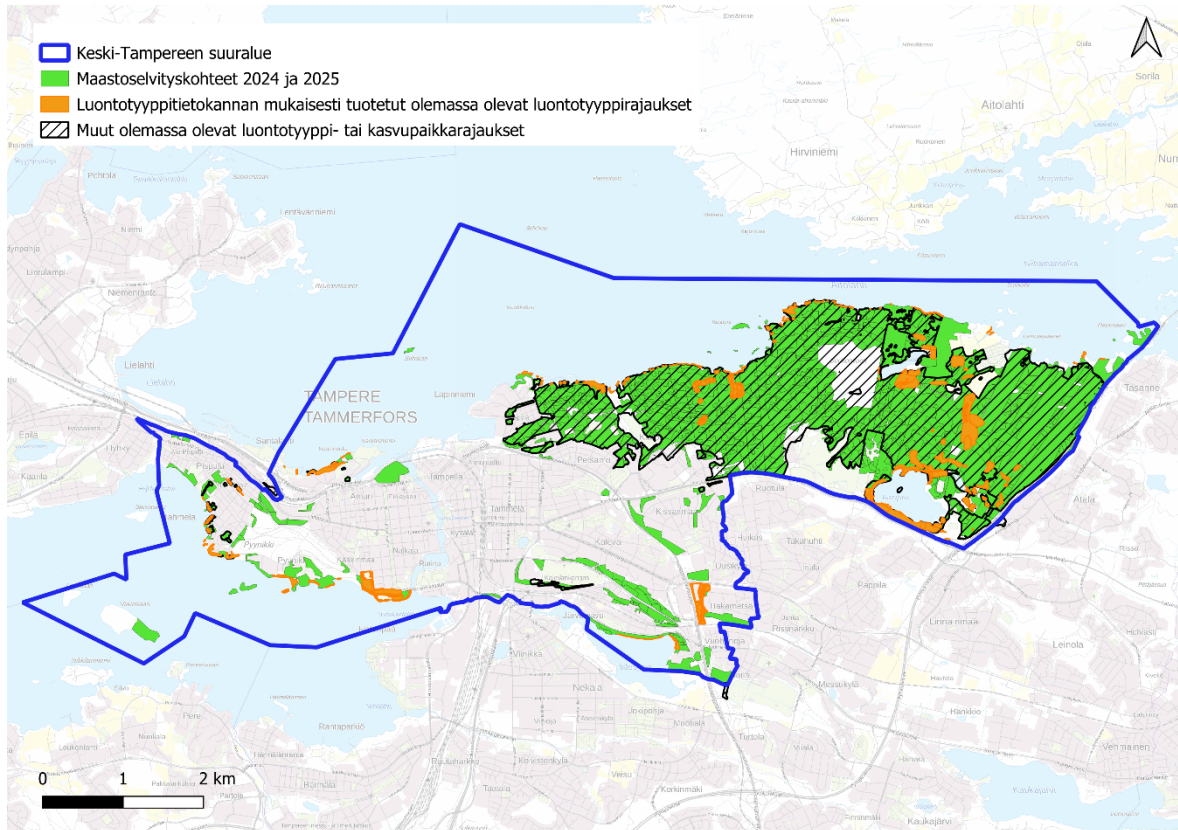
Työssä tuotettiin Tampereen keskustan suuralueelle yhtenäinen ja kattava luontotyyppitietokanta. Työhön sisältyi jo aiemmin laadittujen luontotyyppiselvitysten paikkatietoaineistojen yhdistäminen Tampereen kaupungin uuteen luontotyyppitietokantaan, sekä aiempien aineistojen puuttuvien tietojen täydentäminen maastonselvityksin. Luontotyyppien maastonselvitykset toteutettiin kesä-elokuussa vuosina 2024 ja 2025. Tietokannan aineistoja voidaan hyödyntää laajasti maankäytön suunnittelun tukena, ennallistamisen ja luonnonhoidon pohjana sekä luonnon monimuotoisuuden kehittymisen seurantaan.

Työtä ovat ohjanneet Eeva Punju, Anni Nousiainen ja Kati Skippari Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksiköstä, sekä Saija Kouko, Taru Heikkinen ja Mirkka Katajamäki Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön suunnittelusta. Luontoselvityksen on laatinut Tampereen kaupungin toimeksiannosta WSP Finland Oy, jonka alikonsultteina ovat toimineet työssä Faunatica Oy ja Luontoselvitys Metsänen Oy.

1.1. Selvitysalue

Työn selvitysalueeseen kuului Tampereen keskustan suuralue, joka rajautuu pohjoisessa Näsijärveen, lännessä Pispalan uittotunneliin, ja etelässä Pirkkalan kuntarajaan, Viinikanojaan ja Iidesjärven pohjoisrantaan. Idässä keskustan suuralue rajautuu etelästä päin katsoen suunnilleen Vuohenojan, Hakametsän, Uusikylän ja Kissanmaan kaupunginosaan, Teiskontiehen, ja Jyväskyläläntiehen (kuva 1). Selvityksen yhteydessä ei tarkasteltu rajauksen sisällä olevia luonnonsuojelualueita eikä vesiluontotyypppejä. Selvityksen ulkopuolelle jätettiin myös tiiviisti rakennetut kaupunkialueet sekä vireillä olevien asemakaavojen alueet. Selvitysalue kattaa sekä kaupungin omistamia maita että yksityisiä maita.

22.12.2025

Kuva 1. Maastonselvityskohteet (yhteensä 1022,0 ha) kartalla esitettynä. Lisäksi kartalla on esitetty olemassa olevat luontotyyppikuviot, jotka vastaavat Tampereen luontotyyppitietokantaa (yhteensä 104,6 ha), sekä olemassa oleva vanhempi luontotyyppi- ja kasvupaikka-aineisto, jota käytettiin lähtötietona, mutta jonka kohteille tehtiin uudet maastonselvitykset (yhteensä 924,4 ha).

22.12.2025

2. MENETELMÄT

2.1. Luontotyyppitietokannan täydentäminen

Työssä käytiin läpi selvitysalueelta aiemmin tehdyt luontoselvitykset, joista oli olemassa paikkatietoaineistoa (kuva 2). Seuraavista selvityksistä oli olemassa paikkatietoaineistoa vähintään avainbiotooppien tai kasvupaikkarajausten osalta:

- Kauppi-Niihaman osayleiskaava. Maisema- ja ympäristöselvitys, 2001 ((Tampereen kaupunki)
- Onkiniemen asemakaava-alueen (nro 8069) eliöstö- ja biotooppiselvitys, 2007 (Tampereen kaupunki)
- Rauhaniemen asemakaava-alueen eliöstö- ja biotooppiselvitys, 2008 (Tampereen kaupunki)
- Pispalan asemakaavavaiheiden 1-3 eliöstö- ja biotooppiselvitys, 2011 (Tampereen kaupunki)
- Lapinniemi, TOAS, asemakaava-alueen nro. 8521 luontoarvoista, 2014 (Tampereen kaupunki)
- Kaupin sairaalan asemakaavan nro 8643. Luontoselvitys, 2019 (Ramboll)
- Kaupin urheilupuiston asemakaava nro 8767. Luontoselvitys, 2019 (Ramboll)
- Lahnakallion kasvillisuusselvitys, 2019 (FCG)
- Niihaman kasvillisuus-, linnusto- ja lepakkoselvitys, 2019 (FCG)
- Kalevanharjun asemakaavan nro 8634 eliöstö- ja biotooppiselvitys, 2020 (FCG)
- SarviJaakonkadun itäosan asemakaava nro 8766, 2021 (Sitowise)
- Luontoselvitys. Asemakaava nro 8618; Medi-park IV, Kaupin kampus, 2022. (Ramboll)

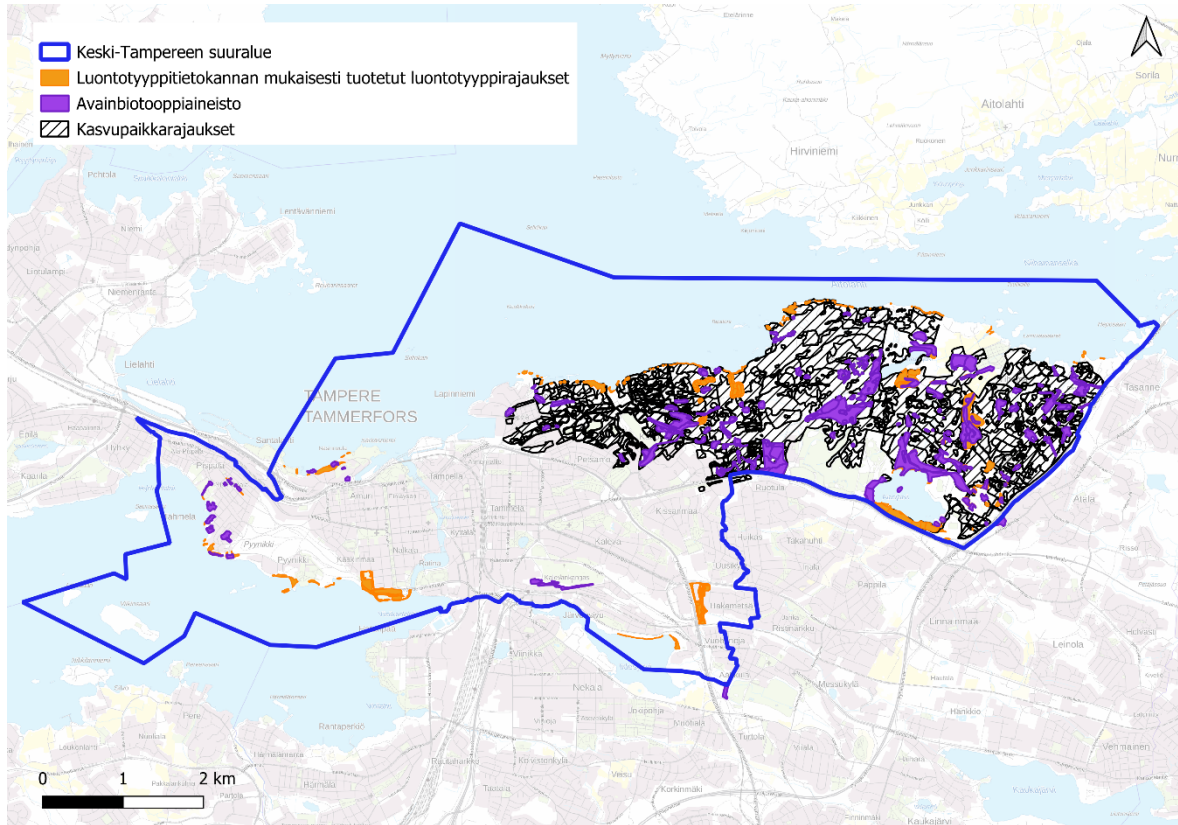
Yllä listattujen selvitysten kartoitusalueet rajattiin tämän työn yhteydessä pääasiassa uudestaan maastotyönä, käyttäen aiempia rajoja lähtötietona.

Seuraavissa luontotyyppiselvityksissä paikkatietoaineisto oli toteutettu Tampereen kaupungin luontotyyppien paikkatietopohjaan (2022), joten aineistoa voitiin hyödyntää tässä työssä sellaisenaan:

- Alasjärven eteläpuoleisen raitiotieasemakaavan nro 8933 luontoselvitys, 2022 (Sitowise)
- Alasjärven itäpuolen luontotyyppiselvitys, 2023 (FCG)
- Eteläpuiston asemakaavan nro 8581 luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys, 2024 (Sitowise)
- Kaupin latureittien luontoselvitykset, 2024 (WSP)
- Sammon valtatie 2 ja viheralueiden asemakaavan nro 8995 luontoselvitys, 2024 (WSP)
- Tampereen arvoniittyjen kasvillisuusselvitykset, 2025 (WSP)

22.12.2025

Tampereen vuoden 2023 rantaluontotyyppiselvityksen (AFRY 2023) aineistoa päivitettiin muutamilla kohteilla, joilla luontotyyppin rajauksiin tai ominaisuustietoihin tehtiin muutoksia. Näin toimittiin pääasiassa lähelle rantaa rajattujen metsäluontotyyppien kohdalla, jotka selvitettiin tässä työssä rantaluontotyyppiselvitystä laajemmin.

Kuva 2. Tampereen keskustan suuralueelta aiemmin tuotettu paikkatietomuotoinen luontotyyppiaineisto.

2.2. Maastotyöt

Luontotyyppien maastoselvitykset toteutettiin kesä-elokuussa vuosina 2024 ja 2025. Maastoselvitykset tekivät Sara Caetano (WSP Finland Oy), Maija Jortikka (WSP Finland Oy), Jenna Lommi (Faunatica Oy), Marjut Mähönen (Faunatica Oy), Saara Kajava (Luontoselvitys Metsänen Oy) ja Antti Kotilainen (Luontoselvitys Metsänen Oy).

Kaikkiaan maastoselvityksissä rajattiin yhteensä 1 769 kuviota, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 928,6 ha. Maastoselvityskohteisiin ei ole sisällynyt luonnonsuojelualueita, suuria vesiluontotyyppisiä, eikä vireillä olevien asemakaavojen alueita. Vesiluontotyyppit jätettiin lähtökohtaisesti selvityksen ulkopuolelle, mutta maastossa havaitut pienvedet rajattiin omiksi kuvioikseen etenkin jos ne olivat edustavia, eikä niitä oltu rajattu aiemmin kantakaupungin pienvesiselvityksessä (AFRY 2022). Kuvassa 2 esitettyä luontotyyppitietokannan mukaisesti tuotettuja luontotyyppirajauksia ei selvitetty tämän työn yhteydessä maastossa uudestaan. Nämä

22.12.2025

rajaukset ovat peräisin kohdassa 2.1 listatusta kuudesta selvityksestä, joiden aineistoa voitiin hyödyntää sellaisenaan. Muutoin selvityskohteisiin rajattiin kaikki selvitysalueeseen sisältyvät laajemmat rakentamattomat alueet. Maastonselvityskohteissa huomioitiin erityisesti Tampereen rajapinta-aineistossa esitetyt avainbiotoopit, Metsälain 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt, ja SYKE:n mallinnetuista luontotyypeistä metsien erikoistyyppit, joka sisältää harjumetsät ja kalliometsät (SYKE 2022).

Maastossa rajattiin luontotyyppikuviot, joista kerättiin tietoa Tampereen luontotyyppitietokannan (2022) attribuuttikenttien mukaisesti (liite 1). Luontotyyppirajaukset viimeisteltiin tarpeen mukaan pohjakarttojen ja ilmakuvien avulla. Edustavuus ja luonnontilaisuus arvioitiin Tampereen kaupungilla käytössä olevan erillisen ohjeen mukaisesti (liite 4). Myös heikkolaatuisista luontotyyppikuvioista tehtiin rajaukset, jotta Keskustan suuralueen luontotyypeistä saatiin kattavat lähtötiedot. Esimerkiksi hakkuualoille kehittyneet taimikot pyrittiin luokittelemaan kenttäkerroksen kasvillisuuden perusteella luontotyypeiksi niin tarkkaan kuin mahdollista. Tällä tavalla saadaan tieto myös niistä luontotyyppikuvioista, jotka ovat nykytilanteessa hyvin epäedustavia, mutta joilla on potentiaalia ennallistua. Maastossa jätettiin selvittämättä myös joitakin etukäteen rajattuja selvitysalueita, jotka sijoituivat piha-alueille tai aidatuille alueille.

Luontotyyppiselvitys toteutettiin yleiskaavan tarkkuustasolla, joten esimerkiksi lehtokuvioilla esiintyviä pieniä kangasmetsän laikkuja tai muuta pienipiirteistä vaihtelua ei työssä rajattu. Tästä johtuen onkin suositeltavaa, että uusien asemakaavahankkeiden yhteydessä tietokantaan kartoitetuille kohteille tulisi aina tehdä uusi, asemakaavatasoinen luontoselvitys.

2.3. Rakennetun ympäristön luontotyyppien edustavuuden arviointi

Tampereella käytössä olevassa paikkatietopohjassa ja luontotyyppien edustavuuden ja luonnontilaisuuden luokitteluohjeissa (liite 4) esitetään luontotyypit *Luontotyyppien punaisen kirjan* (Kontula ja Raunio 2018) mukaisesti. Kohteet, jotka eivät edusta mitään Luontotyyppien punaisessa kirjassa kuvattua varsinaista luontotyyppiä, esitetään koodilla X00 = muu (ei punaisen kirjan luontotyyppi).

Tässä selvityksessä muut kohteet (X00, Ei luontotyyppi) arvioitiin soveltuvilta osin *Rakennetun ympäristön luontotyypit ja niiden ekologisen tilan arviointi* -ohjeluonnoksen (Kassi ym. 2025) mukaisesti luokkiin (liite 2). Nämä luokat on kirjattu attribuuttitaulukon kohtaan ”kuvas”.

Kohteiden luonnontilan ja edustavuuden arviointi tehtiin samaan tapaan kuin Etelä-Tampereen luontotyyppiselvityksessä (WSP 2025), sillä rakennetun ympäristön luontotyyppien ekologisen tilan arvioimista uuden ohjeen mukaan pidettiin muuhun työhön verrattuna työläänä arviointitapana. Koska nämä kohteet ovat ihmistoiminnan voimakkaasti muokkaamia kaupunkiluontokuvioita, niiden luonnontilaisuusluokkana käytetään luokkaa 4: Täysin muuttunut. Kohteiden edustavuus arvioitiin seuraavasti:

22.12.2025

Metsiköt, joita ei voida luokitella mihinkään varsinaiseen metsäluontotyyppiin, arvioidaan edustavuudeltaan eri luokkiin sen perusteella, kuinka moni alla esitetyistä kriteereistä täyttyy. • puusto on monilajista ja kerroksellista • lahoppua esiintyy • huomionarvoista lajistoa → Jos yksikään kriteeri ei täyty, arvioidaan edustavuudeksi 0: Ei luontoarvoa. → Jos yksi kriteereistä täyttyy, arvioidaan edustavuudeksi 4: Heikko. → Jos kaksi kriteeriä täyttyy, arvioidaan edustavuudeksi 3: Kohtalainen. → Jos kaikki kriteerit täyttyvät, arvioidaan edustavuudeksi 2: Hyvä.	Niittymäiset alueet ja ruderaatit arvioidaan edustavuudeltaan eri luokkiin sen perusteella, kuinka moni alla esitetyistä kriteereistä täyttyy. • haitallisia vieraslajeja esiintyy korkeintaan yksittäin • kuviolla on huomionarvoista lajistoa • kuvion lajisto on monimuotoista • kuviolla ei ole rehevöitymisestä kertovia selviä valtalajeja eikä siinä näy umpeenkasvun merkkejä → Jos yksikään kriteeri ei täyty, arvioidaan edustavuudeksi 0: Ei luontoarvoa. → Jos yksi kriteereistä täyttyy, arvioidaan edustavuudeksi 4: Heikko. → Jos kaksi kriteeriä täyttyy, arvioidaan edustavuudeksi 3: Kohtalainen. → Jos kaikki kriteerit täyttyvät, arvioidaan edustavuudeksi 2: Hyvä.	Hoidetut viheralueet arvioidaan edustavuudeltaan eri luokkiin sen perusteella, kuinka moni alla esitetyistä kriteereistä täyttyy. Tämän ehdotuksen perusteella hoidettuja viheralueita voidaan luokitella vain edustavuusluokkiin 0 tai 4, koska ne ovat tyyppillisesti hyvin voimakkaasti muokattuja. • lajiston monimuotoisuus ja kotoperäisyys (esim. istutuksissa) • jalopuiden ja vanhojen puiden esiintyminen • ei haitallisia vieraslajeja → Jos kaksi tai useampi kriteeri ei täyty, arvioidaan edustavuudeksi 0: Ei luontoarvoa. → Jos kaikki kriteerit täyttyvät, arvioidaan edustavuudeksi 4: Heikko.
--	---	--

Arviointien yhtenäistämisen lisäksi kriteereissä on se etu, että edustavuusluokan vaihteluilla voidaan kuvata kaupunkiluonnon sisäistä vaihtelua. Tätä kautta voidaan paremmin tunnistaa säilyttämisen arvioisia ja kehittämiseen soveltuvia kohteita myös sellaisilla alueilla, joilla kasvillisuus ei edusta mitään varsinaista luontotyyppiä.

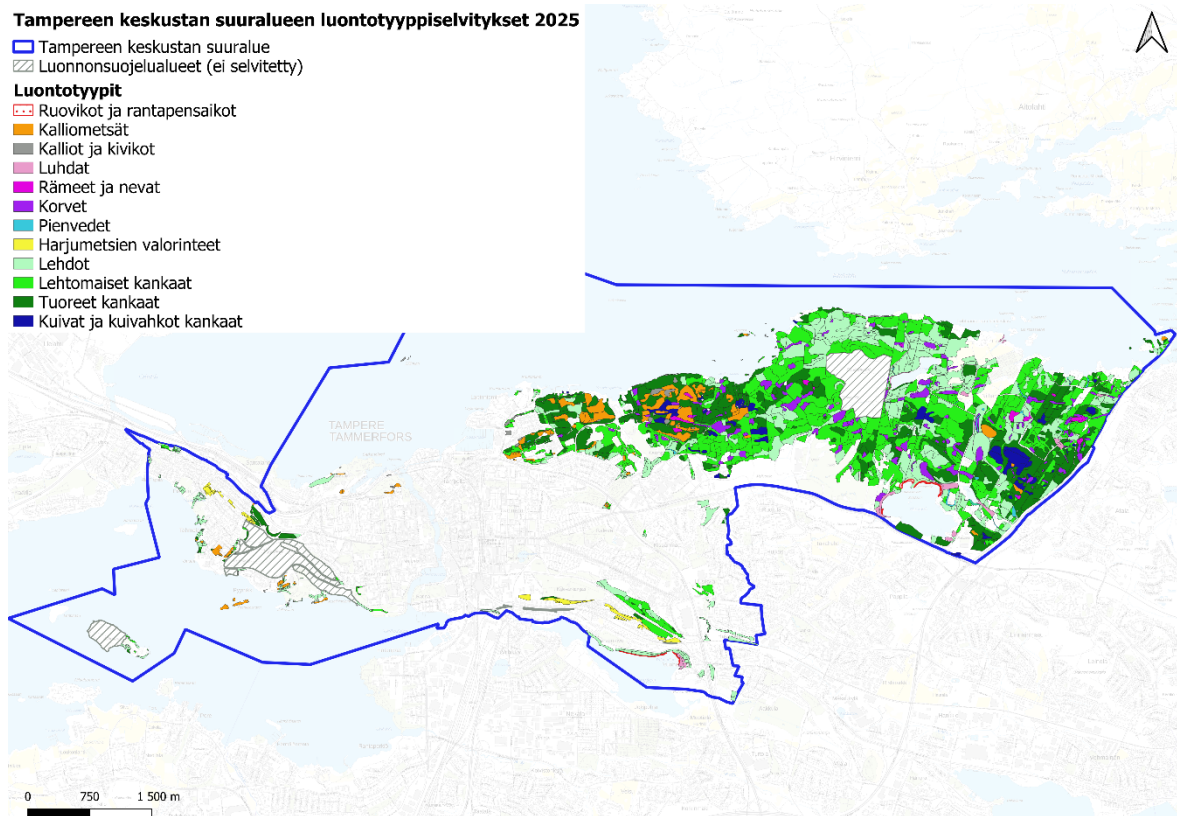
Tällaiseen arviointitapaan liittyy kuitenkin epävarmuuksia: voimakkaasti muuttunut kaupunkiluonto voidaan arvioida kevyemmin perustein parempaan edustavuusluokkaan kuin esimerkiksi kangasmetsäkuvio, jolla on oltava ominaisuuspiirteitä vastaavaa lajistoa, useita puusukupolvja ja kuollutta puuta enemmän kuin yksittäin, jotta se voidaan arvioida luokkaan 3: Kohtalainen. Tämä tarkoittaa, että kaupunkiluonnon edustavuusluokat eivät ole suoraan verrattavissa varsinaisina luontotyyppinä rajattujen luontotyyppikuvioiden edustavuuden kanssa.

22.12.2025

3. TULOKSET

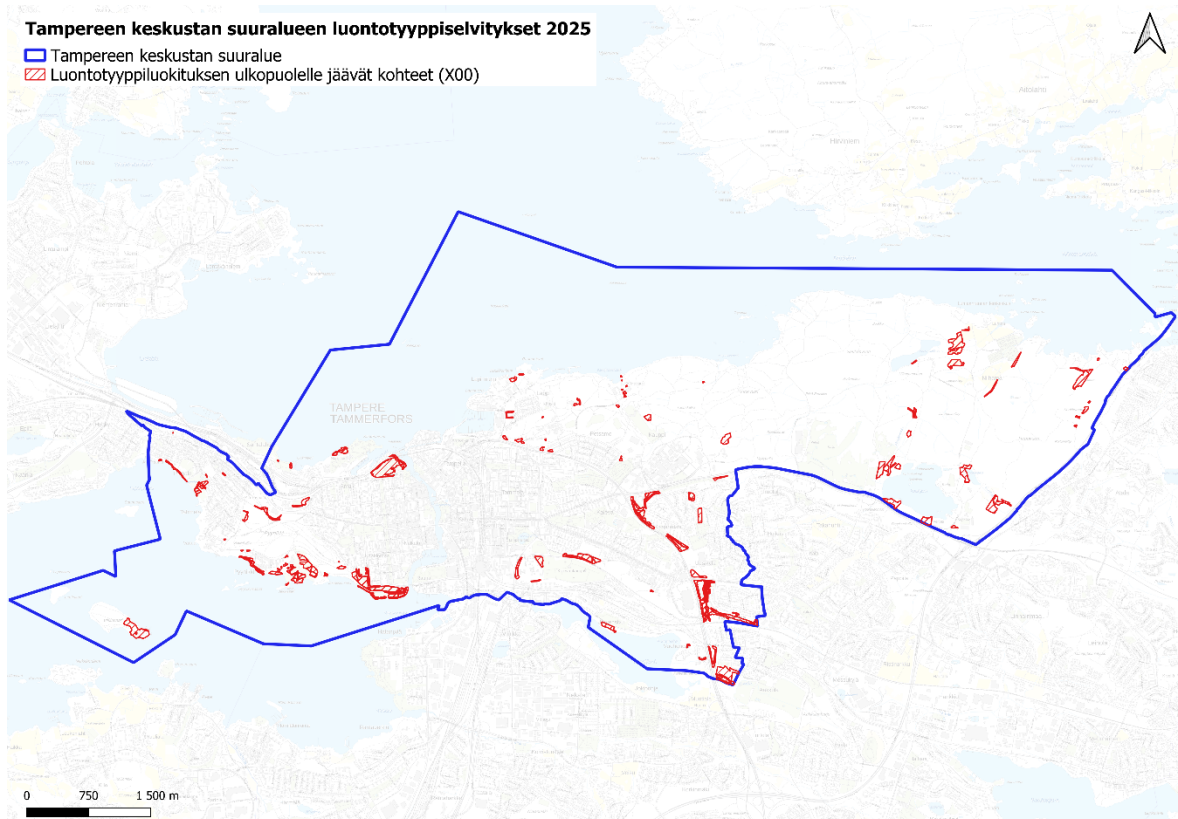
Tampereen keskustan suuralueen selvityksissä vuosina 2024 ja 2025 rajattiin yhteensä 1 769 kuviota, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 928,6 ha. Valtaosa selvityskohteista oli metsäluontotyyppejä (yhteensä 804,3 ha). Lisäksi mukana oli soita (44,4 ha), pienvesiä (2,2 ha), rantabiotooppeja (1,5 ha) ja kallioita (5,9 ha), sekä luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jääviä kohteita, kuten kaupunkimetsiköitä, hoidettuja viheralueita ja joutomaita (70,4 ha). Varsinaisten luontotyyppien sijoittuminen selvitysalueelle on esitetty kuvassa 3, ja luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jäävien kohteiden sijoittuminen on esitetty kuvassa 4.

Luontotyyppien edustavuusluokkien sijoittuminen on esitetty kuvassa 5 varsinaisten luontotyyppien osalta, ja kuvassa 6 luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jäävien kohteiden osalta. Tässä kappaleessa esitetyt kartat löytyvät suurempina tulosteina raportin liitteessä 3.

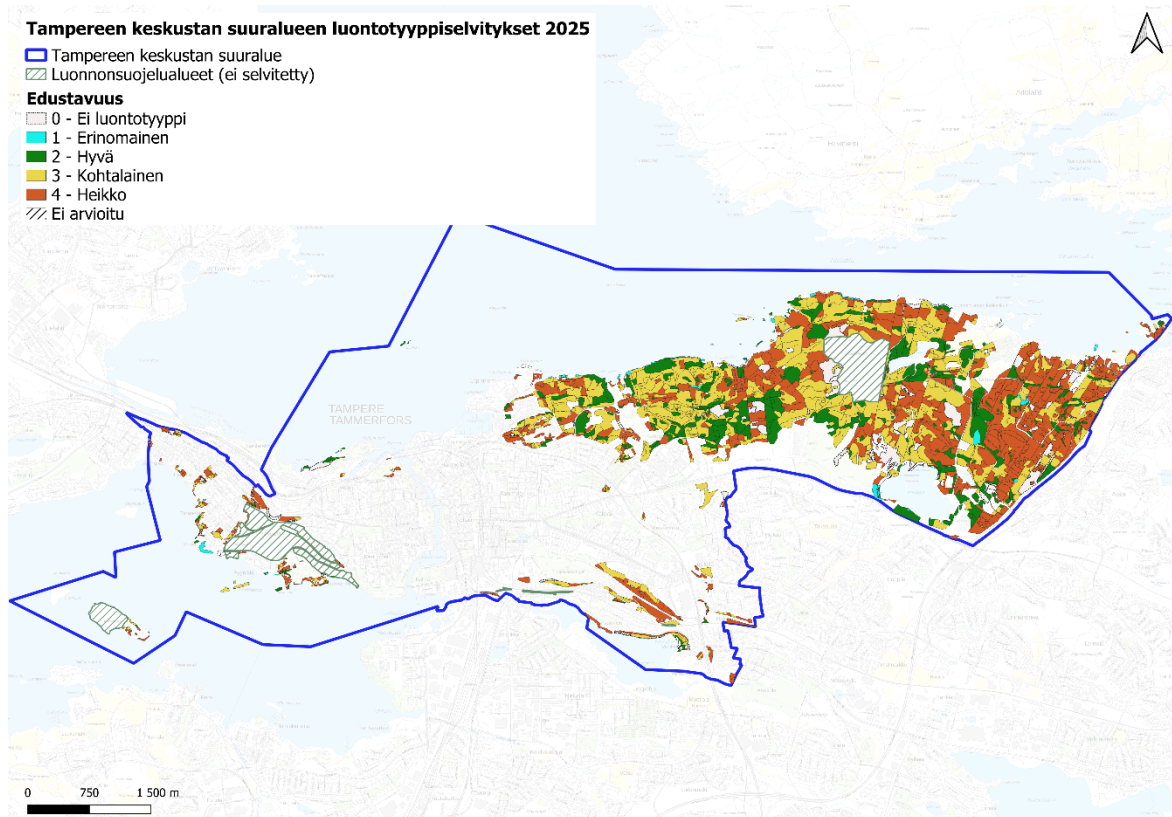
Kuva 3. Luontotyyppitietokannan luontotyyppeihin rajattujen kohteiden sijoittuminen selvitysalueelle. Kartalla on esitetty myös aiemmin Tampereen kaupungin luontotyyppien paikkatietopohjan mukaisesti rajatut kohteet.

22.12.2025

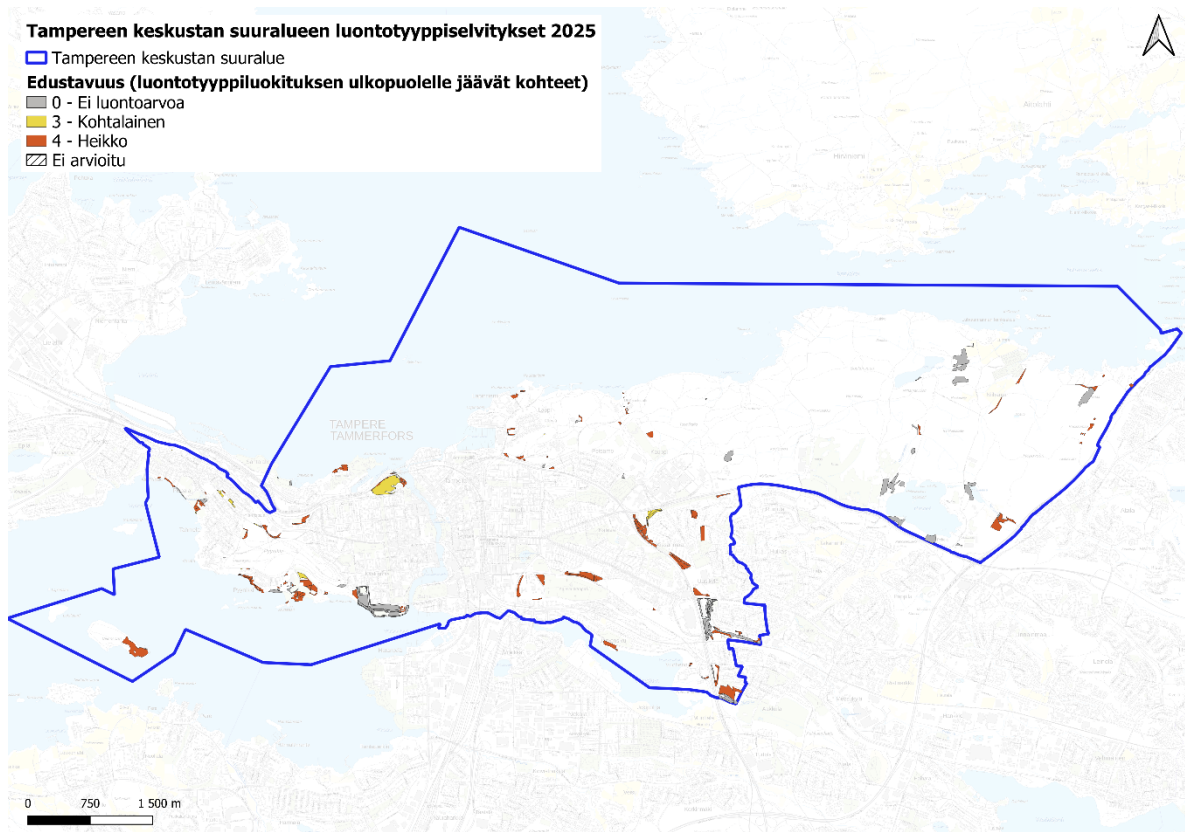
Kuva 4. Luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jäävien kohteiden sijoittuminen. Kartalla on esitetty myös aiemmin Tampereen kaupungin luontotyyppien paikkatietopohjan mukaisesti rajatut kohteet.

22.12.2025

Kuva 5. Luontotyyppitietokannan varsinaiset luontotyypit edustavuusluokan perusteella esitettynä. 1 = Erinomainen, 2 = Hyvä, 3 = Kohtalainen, 4 = Heikko, 0 = Ei luontotyyppi. Kartalla on esitetty myös aiemmin Tampereen kaupungin luontotyyppien paikkatietopohjan mukaisesti rajatut kohteet.

22.12.2025

Kuva 6. Luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jäävät kohteet edustavuusluokan perusteella esitettynä. 3 = Kohtalainen, 4 = Heikko, 0 = Ei luontotyyppi. Kartalla on esitetty myös aiemmin Tampereen kaupungin luontotyyppien paikkatietopohjan mukaisesti rajatut kohteet.

Edustavuusluokkaan 1 (erinomainen) luokiteltuja luontotyyppejä rajattiin 13, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 1,4 ha. Edustavuusluokkaan 2 (hyvä) luokiteltuja luontotyyppejä rajattiin 280, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 120,6 ha. Sekä luokan 1 että 2 kohteita rajattiin Tampereen keskustan suuralueella huomattavasti enemmän kuin Länsi- ja Etelä-Tampereen alueilla.

Edustavuudeltaan arvon yksi saaneisiin kohteisiin kuuluu uhanalaisia suo- ja metsäluontotyyppejä. Soista luokkaan kuuluu kangaskorpi (Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalainen (CR) luontotyyppi) ja luhtaneva (Etelä-Suomessa vaarantunut (VU)). Metsäluontotyypeistä luokkaan kuuluu yksi lehtipuuvaltainen lehtomainen kangas (VU).

Lisäksi edustavuusluokassa 1 on silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi (karu varjoisa kalliojyrkänne) ja kolme noroa. Noroluontotyyppien uhanalaisuusluokkaa ei ole määritelty (DD), mutta se on vesilain 2:11 §:n mukainen suojeltava vesiluontotyyppi. Elinvoimaisista (LC) luontotyypeistä edustavuusluokassa 1 on avoluhta, keskiravinteinen valoisa kalliojyrkänne, sekä kivikko- ja lohkarerantoja.

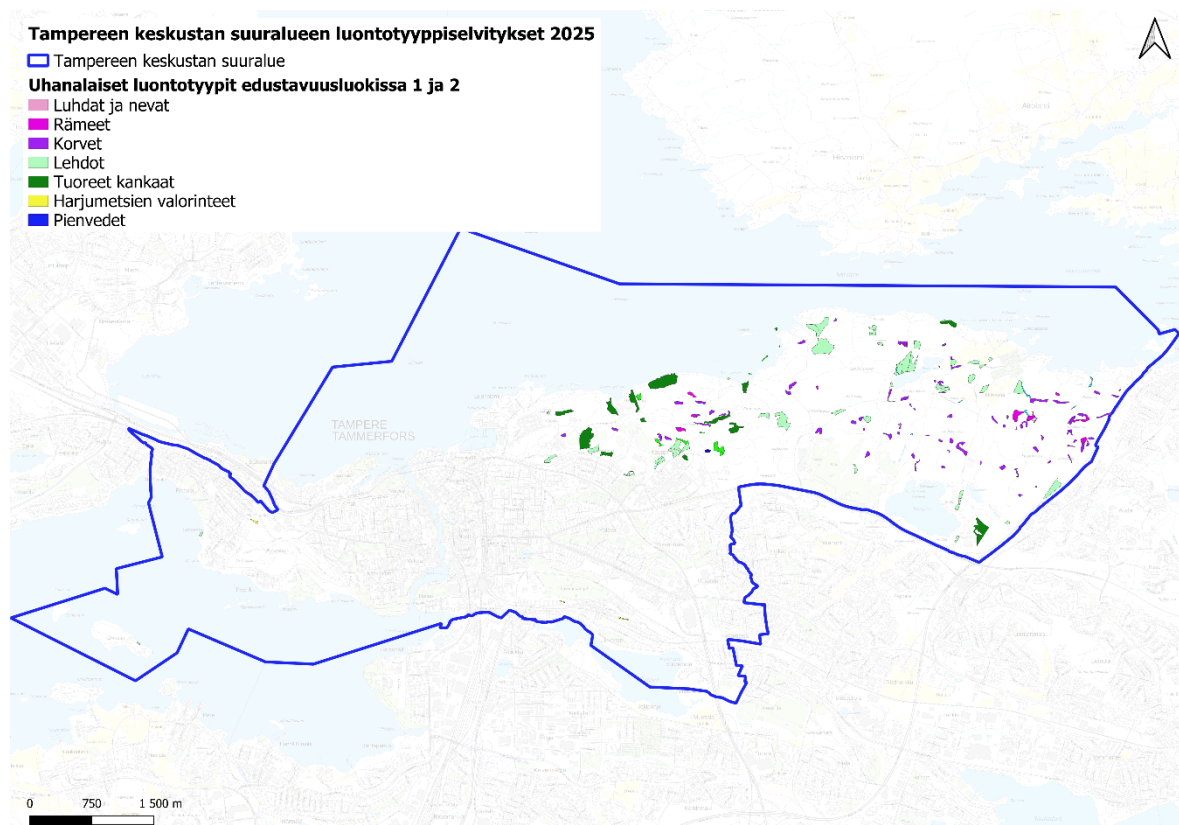
Edustavuudeltaan arvon kaksi saaneisiin kohteisiin kuuluu uhanalaisista luontotyypeistä 44 lehtokuviota (yhteensä 27,3 ha), 25 kangasmetsäkuviota (yhteensä 20,2 ha), 3 harjumetsien

22.12.2025

valorinnettä (yhteensä 0,3 ha), 85 korpikuviota (pääasiassa kangas-, ruoho- ja lehtokorpi, yhteensä 13,73 ha), 6 erityyppistä rämettä (yhteensä 1,4 ha), 4 nevaa (luhta- ja saranevaa, yhteensä 1,4 ha), 3 puroa (yhteensä 0,6 ha) ja 1 metsälampi (0,02 ha).

Lisäksi edustavuusluokassa 2 on silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppisiä (4 karua varjoisaa kalliojyrkännettä, 4 keskiravinteista avointa laakeaa kalliota, 3 vaahteralehtoa, 1 kuiva keskiravinteinen lehto, 16 kosteaa keskiravinteista lehtoa, 33 varttunutta havupuuvältaista lehtomaista kangasta ja 8 kalliometsää), puutteellisesti tunnettuja (DD) luontotyyppisiä (5 metsäluhtaa, 4 avoluhtaa, ja 1 noro) sekä elinvoimaisia luontotyyppisiä, kuten pajuluhtia, kallioita ja rantapensaikkoja.

Edustavuusluokkiin 1 ja 2 kuuluvat uhanalaiset luontotyypit on esitetty kartalla kuvassa 7. Puutteellisesti tunnetuista luontotyypeistä norot ovat vesilain 2. luvun 11 § suojaama luontotyyppi, joten nekin on esitetty kuvassa 7. Silmälläpidettävät vaahteralehdot ovat myös luonnonsuojelulain 64 § luontotyyppisiä, mutta niitä ei esitetä kartalla, koska niitä ei arvioitu luontaisesti syntyneiksi. Myös harjumetsien valorinteet ovat luonnonsuojelulain 64 § luontotyyppisiä. Näistä on kuvassa 7 esitetty edustavimmat kuviot, jotka parhaiten vastaavat luonnonsuojelulain luontotyyppien kuvausta.

Kuva 7. Edustavuusluokkiin 1 (erinomainen) ja 2 (hyvä) kuuluvien uhanalaisten luontotyyppien sekä norojen sijoittuminen selvitysalueelle. Uhanalaisuus määritetty Etelä-Suomen uhanalaisuusluokan mukaan.

22.12.2025

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Luontotyyppiselvityksen tavoitteena oli kerätä ja tuottaa kattava tietopohja Tampereen keskustan suuralueen luontotyypeistä ja niiden nykytilasta. Maastonselvityksissä havaittiin myös kohteita, joiden edustavuutta on mahdollista parantaa kunnostuksen tai luonnonhoidon keinoin.

Valtaosa luontotyyppikuvioista sijoittuu Kauppi-Niihaman yhtenäiselle metsäalueelle, sillä Tampereen keskustan suuralue on laajalti rakennettua ympäristöä. Keskustan suuralueella on Länsi- ja Etelä-Tampereen suuralueita enemmän sekä kallio- ja kalliometsä- että harjualueita. Etenkin Kaupin länsiosissa on runsaasti kalliometsää, kallioalueita ja jyrkäniteitä, kun taas Kauppi-Niihaman keskiosat ovat lehtovaltaisia.

Kangasmetsien luonnontilaisuutta ja edustavuutta heikensivät usein lahopuun pieni määrä tai sen puuttuminen. Puulajisto on suurimmalla osasta metsiä monilajista, mutta ikärakenne muodostuu usein varttuneesta harvennetusta puustosta ja tiheämmin kasvavasta nuoren puun kerroksesta. Kaupin alueen metsät ovat verrattain edustavia, kun taas idässä Niihamassa on enemmän talousmetsänä hoidettua metsää. Kangasmetsien kenttäkerroksen lajisto pääasiassa edustavaa lukuun ottamatta metsien reuna-alueita ja voimakkaasti harvennettuja kuvioita. Joillakin kohteilla lahoppuujatkumo oli edustava. Koska selvitysalue on kaupunkialuetta, lähes kaikilla kohteilla on polkuja, mutta edellä mainitut tekijät arvioitiin polkuja ja pientä kulumista merkittävämmäksi heikentäväksi tekijäksi.

Kangasmetsäkuvioita rajattiin 781 kuviota, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 552,4 ha. Rajatut kuviot jakautuivat eri edustavuusluokkiin seuraavasti:

- 1 (erinomainen) – 0 % kohteista (0,06 ha)
- 2 (hyvä) – 10 % kohteista (52,8 ha)
- 3 (kohtalainen) – 30 % kohteista (166,5 ha)
- 4 (heikko) – 52 % kohteista (286,0 ha)
- 0 (ei luontotyyppi) – 8 % kohteista (47,1 ha)

Lehtojen kohdalla laatua heikentävät lisäksi lajiston kulttuurivaikutteisuus etenkin Kauppi-Niihaman metsäalueen ulkopuolella. Monet puuston ja pensaskerroksen rakenteen perusteella edustavatkin kuviot ovat lajistoltaan vuohenputkivaltaisia. Tällaisia lajiston edustavuuteen liittyviä ominaisuuksia on haastava kehittää. Sen sijaan haitallisten vieraslajien torjuminen voi olla tehokas keino parantaa lehtokuvioiden edustavuutta. Sekä Tahmelassa että lidesjärven rannoilla on muutoin edustavia lehtokuvioita, joilla kuitenkin kasvaa runsaasti etenkin jättipalsamia ja karhunköynnöstä. *Kosteiksi lehdoiksi* määritettiin 21 % lehdoista (pinta-alan mukaan), *tuoreiksi* 75 %, *kuiviksi* 1 %, *vaahteralehdoiksi* 0,2 %, ja osaa kuvioista ei muuttuneisuuden takia määritetty tarkemmin.

Lehtokuvioita rajattiin 443 kuviota, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 214,8 ha. Rajatut kuviot jakautuivat eri edustavuusluokkiin seuraavasti:

22.12.2025

- 1 (erinomainen) – 0 % kohteista
- 2 (hyvä) – 18 % kohteista (38,8 ha)
- 3 (kohtalainen) – 59 % kohteista (127,9 ha)
- 4 (heikko) – 22 % kohteista (46,5 ha)
- 0 (ei luontotyyppi) – 1 % kohteista (1,5 ha)

Metsien erikoistyypeistä keskustan suuralueella rajattiin kalliometsiä, harjumetsien valorinteitä ja yksittäinen sisämaan tulvametsä. Sekä harjumetsien valorinteet että sisämaan tulvametsät ovat luonnonsuojelulain 64 § luontotyyppisiä, joiden luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia esiintymiä ei saa hävittää tai heikentää.

Samoin kuin kangasmetsillä, *kalliometsien* edustavuutta heikentää pääasiassa polkujen aiheuttama kenttäkerroksen voimakas kuluminen sekä kuolleen puun vähäisyys. Kalliometsäkuvioita rajattiin 80, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 39,1 ha. Rajatut kuviot jakautuivat eri edustavuusluokkiin seuraavasti:

- 1 (erinomainen) – 0 % kohteista
- 2 (hyvä) – 10 % kohteista (4,1 ha)
- 3 (kohtalainen) – 72 % kohteista (28,0 ha)
- 4 (heikko) – 18 % kohteista (7,0 ha)
- 0 (ei luontotyyppi) – 0 % kohteista

Harjumetsien valorinteet ovat pitkälti umpeenkasvaneita. Osalla harjumetsien valorinteistä on runsaasti paljasta maanpintaa, mutta havaittu lajisto ei monimuotoisuudestaan huolimatta ole luontotyyppiä indikoivaa, vaan tyypillisempää paahteisille ruderaattialueille. Sekä Pispalasta että Kalevanharjulta havaittiin kuitenkin muutama esiintymä ahokissankäpälää ja sianpuolukkaa. Harjumetsien valorinteitä rajattiin 36 kuviota, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 8,5 ha. Rajatut kuviot jakautuivat eri edustavuusluokkiin seuraavasti:

- 1 (erinomainen) – 0 % kohteista
- 2 (hyvä) – 4 % kohteista (0,3 ha)
- 3 (kohtalainen) – 58 % kohteista (4,9 ha)
- 4 (heikko) – 39 % kohteista (3,3 ha)
- 0 (ei luontotyyppi) – 0 % kohteista (0,02 ha)

Sisämaan tulvametsä havaittiin Alasjärven läheltä, Toritunjärven rannalta. Kyseessä on vanhalle pellolle syntynyt, vielä edustavuudeltaan heikko (luokka 4) kuvio, jonka pinta-ala on 0,37 ha.

Kallioita ja kivikoita esiintyy runsaasti sekä järvien rannoilla että laajemminkin etenkin Kaupin alueella. Kaupissa rajattiin myös useita kallionjyrkänkaita. Kalliot ja kivikot ovat luontotyyppinä elinvoimaisia (LC) tai silmälläpidettäviä (NT), ja tässäkin selvityksessä verrattain suuri osa näistä

22.12.2025

luontotyypeistä oli melko edustavia. Niiden edustavuutta heikensivät pääasiassa kulutus, jota aiheuttavat alueella etenkin maastopyöräily ja nuotiopaikat, sekä kulttuurivaikutteinen lajisto jota on levinnyt etenkin laakeille kallioalueille lähellä asutusta.

Kallioita ja kivikoita rajattiin 53 kuviota, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 6,0 ha. Rajatut kuviot jakautuivat eri edustavuusluokkiin seuraavasti:

- 1 (erinomainen) – 1 % kohteista (0,04 ha)
- 2 (hyvä) – 55 % kohteista (3,3 ha)
- 3 (kohtalainen) – 43 % kohteista (2,6 ha)
- 4 (heikko) – 1 % kohteista (0,06 ha)
- 0 (ei luontotyyppi) – 0 % kohteista

Selvityksessä rajatut **suot** olivat verrattain edustavia, mutta niihin liittyy usein ojituksia tai teitä aivan suokuviodien reunalla tai jopa niiden sisällä. Ojia vähentämällä voitaisiin parantaa usean suokuvion edustavuutta. Suurin osa rajatuista suoluontotyypeistä on puustoisia korpia tai rämeitä, joiden puustorakenne ei ole täysin kehittynyt. Selvitysalueen suot ovat pääasiassa pienialaisia. Korpikuvioita on yhteensä 148 (35,6 ha), ja ne edustavat pääasiassa kangas-, lehto- ja ruohokorpia, mutta myös aito- ja varpukorpia tavattiin. Lisäksi rajattiin yksittäin metsäkortekorpi ja tupasvillakorpi. Rämeitä rajattiin yhteensä 9, kangas-, korpi-, isovarpu- ja tupasvillarämeitä. Nevoja rajattiin 7 (yhteensä 1,9 ha), luhta- ja saranevoja. Luhtia rajattiin alueella 13 (yhteensä 3,3 ha), joista noin puolet oli metsäluhtia ja loput paju- ja avoluhtia. Boreaalisia piensoita rajattiin kaksi (yhteensä 1,2 ha).

Suoluontotyyppejä rajattiin yhteensä 179. Niiden yhteenlaskettu pinta-ala on 44,6 ha. Rajatut kuviot jakautuivat eri edustavuusluokkiin seuraavasti:

- 1 (erinomainen) – 2 % kohteista (0,8 ha)
- 2 (hyvä) – 45 % kohteista (19,9 ha)
- 3 (kohtalainen) – 30 % (13,6 ha)
- 4 (heikko) – 13 % (5,9 ha)
- 0 (ei luontotyyppi) – 10 % kohteista (4,4 ha)

Luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jäävistä kohteista edustavimpiin kuuluivat kaksi pientä niittymäistä kuviota Pispalan harjualueella, ja puistoalueista Näsinpuisto jolla kasvaa monimuotoisesti kookasta puustoa, mukaan lukien jalopuita, ja jolle on jätetty maapuuta sekä niittymäisiä alueita, sekä Pyynikinrannassa osa Atlaspuistoa, jossa kenttäkerroksen lajisto erityisen on monimuotoista.

Edustavimpia kohteita ja ennallistamiseen parhaiten soveltuvia kohteita on esitetty tarkemmin liitteessä 5: Kohdekortit.

22.12.2025

5. KIRJALLISUUS

BRE Global 2018: GN36 BREEAM, CEEQUAL and HQM Ecology Calculation Methodology – Route 2

Kassi T., Jalkanen J., Pursiainen A., Mahlio O., Hannula A., Huttunen J., Nieminen E., Halme P., Tuomisaari E. & Lähde E. 2025: Rakennetun ympäristön luontotyytit ja niiden ekologisen tilan arviointi. Luonnos 27.3.2025. ARVO- ja BOOST-hankkeet.

Kontula T. & Raunio A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Suomen ympäristö 5/2018

Mäkelä K. & Salo P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle – 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023

SYKE 2022: LuTU2018 Metsien erikoistyyppien esiintymäaineistot uhanalaisuusarvioinnissa. Aineiston päivämäärä 15.11.2022. <https://ckan.ymparisto.fi/dataset/lutu2018-metsien-erikoistyyppien-esiintymaaineistot-uhanalaisuusarvioinnissa>

Tampereen kaupunki 2022: Ohje paikkatietojen toimittamisesta luontoselvitysten yhteydessä. 26.4.2022.

WSP 2025: Etelä-Tampereen luontotyyppiselvitykset.

Liite 1. Luontotyypeihin liitettävät tiedot

Selvityksessä rajatuista luontotyypeistä kerättiin Tampereen kaupungin ohjeistuksen (Ohje paikkatietojen toimittamisesta luontoselvitysten yhteydessä 2022) mukaisesti seuraavat attribuuttitiedot:

- LuTu koodi (lutu_koodi)
 - Luontotyyppin tarkin mahdollinen koodi luontotyyppien punaisen kirjan mukaisesti <https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/> tai X00 = muu (ei punaisen kirjan luontotyyppi)
- LuTu luontotyyppi (lututyyppi)
 - Luontotyyppin nimi. Erityisen tärkeä, kun on valittu koodiksi X00 = muu.
- Kuvaus (kuvaus)
 - Kohteen yleispiirteinen kuvaus
- Lajisto (lajisto)
 - Kohteen oleellinen indikaattorilajisto ja yleistä lajistoa. HUOM! Uhanalaiset ym. merkittävät lajit erikseen lajihavaintotietokantaan.
- Luonnontilaisuus (luonnontil)
 - Asteikolla 1-4 liitteen 1: Luontotyyppien edustavuus- ja luonnontilaisuusluokat mukaisesti
 - Tässä selvityksessä liitteenä 3: Luontotyyppien edustavuuden ja luonnontilaisuuden arviointitaulukko
- Edustavuus (edustavuus)
 - Asteikolla 0-4 liitteen 1: Luontotyyppien edustavuus- ja luonnontilaisuusluokat mukaisesti
 - Tässä selvityksessä liitteenä 3: Luontotyyppien edustavuuden ja luonnontilaisuuden arviointitaulukko
- Tilan kuvaus (lisätiedot)
 - Mahdollinen selventävä kuvausteksti luonnontilaisuudesta ja edustavuudesta (esim. kuluminen, metsänkäsittely, ojitukset, roskaisuus ym.)
- Muut huomiot (huomautus)
 - Kuvaus muista luontotyyppillä huomionarvoisista asioista (esim. motocross-rata)
- Muu luokitus (hall_luok)
 - Hallinnollinen luokitus (esim. LsL, ML, VL)
- Vuosiluku (vuosiluku)
 - Maastokäynnin vuosi
- Tietolähde (tietolahde)
 - Tilaaajalta saatu raportin ID-numero, jos tiedossa.
- Arvioija (arvioija)
 - Arvioija tai havainnon tekijä ja yritys

Liite 2. Rakennetun ympäristön luontotyypit

Tässä selvityksessä luontotyyppiluokituksen ulkopuolelle jäävät kohteet (X00, Ei luontotyyppi) arvioitiin soveltuvilta osin Rakennetun ympäristön luontotyypit ja niiden ekologisen tilan arviointi -ohjeluonnoksen (Kassi ym. 2025) mukaisiin luokkiin. Ohjeluonnoksen rakennetun ympäristön luontotyypit on listattu alla. Selvityksessä pääasiallisesti käytetyt luokat on lihavoitu. Kuvaukset pohjaavat ohjeluonnoksen teksteihin.

- **Puustoiset puistot**
 - Puustoiset puistot ovat esimerkiksi puistoja, hautausmaita, virkistysalueita ja julkisia tai yksityisiä puutarhoja, joissa kasvaa keskimäärin yli 5 metriä korkeita puita, ja joissa latvuspeittävyys on vähintään 10 %. Tähän luokkaan sisältyvät myös puustoittuneet tai metsittyneet viheralueet, joita ei voida laskea metsäluontotyyppiä.
- **Pensaikot**
 - Pensaikot ovat alueita, joilla kasvaa 0,5-5 m korkeita puuvartisia ja tyvestä haarovia kasveja, joiden peittävyys pinta-alasta on vähintään 30 %, ja joilla puuston latvuspeittävyys on alle 10 %. Tyypillisesti pensaikot ovat spontaanisti syntyneitä, kuten pensoittuneita ruderaatteja tai hylättyjä peltoja, mutta selvästi rajattavat istutetut pensaikkokokonaisuudet voidaan myös erottaa avoimesta puistosta omaksi luontotyyppikseen.
- **Puutarhat**
 - Tämä luontotyyppi sisältää kasvimaat, palsta-alueet ja vastaavat alueet, joiden latvuspeittävyys on alle 10%, mikä erottaa ne esimerkiksi kartanopuutarhoista (ks. Puustoiset puistot). Lisäksi luontotyyppiin luetaan siirtolapuutarhat, hedelmätarhat ja taimistot riippumatta latvuspeittävydestä.
- **Maanvaraiset pihat**
 - Kasvillisuuden määrä ja ominaisuudet vaihtelevat paljon asukkaan/toimijan mukaan. Kasvillisuus voi olla monipuolista ja rehevää ja sisältää paljon puita, pensaita ja erilaisia kukkakasveja. Toisaalta pihat voivat olla pitkälti päällystettyjä ja kasvillisuus voi olla hyvin vähäistä.
- **Ihmisen luomat kosteikot, painanteet ja lammikot**
 - Hulevesien luontopohjaista viivytystä ja suodattamista varten rakennetut kosteikot, painanteet ja lammikot sekä muut ihmisen toiminnasta syntyneet kosteikot.
- **Uusniityt**
 - Uusniityt ovat avoimia tai vähäpuustoisia alueita, joiden kasvilajisto koostuu heinistä, sarakasveista ja kukkivista ruohovartisista kasveista. Varsinaisten perinnebiotooppien syntytapakriteerit, eli perinteiseen karjatalouteen liittyneet toimenpiteet, eivät täyty. Uusniittyjä voidaan perustaa esimerkiksi nurmialueille tai ne voivat syntyä itsestään hoidon muutosten myötä.
- **Ruderaatit**
 - Ruderaateille on ominaista ihmistoiminnan tuottama kasvillisuuden ja usein myös maaperän voimakas muokkaaminen tai häirintä, joka on vaikuttanut kasvillisuuden kasvuolosuhteisiin. Ruderaateille tyypillinen ruohovartinen kasvillisuus kehittyy joutomaan maaperän siemenpankista sekä eläinten ja tuulen mukana alueelle kulkeutuneista siemenistä.
- **Avoimet puistot**
 - Puistomaiset avoimet viheralueet ovat usein laajoja nurmialueita, mutta monesti niillä on myös kesäkukka-, perenna-, pensas- ja puuistutuksia.
- **Pellot ja muut avoimet maatalousmaat**
 - Pelto on yleisnimi pysyväisluonteisesti maatalouskäytössä olevalle maa-alueelle. Niillä kasvaa istutettua tai kylvettyä kasvillisuutta ja niitä ylläpidetään maatalouden keinoin.
- **Liikenneväylien varsien kasvillisuus**
 - Valta-, kanta- ja muiden suurten teiden sekä raideliikenteen lähiympäristön kasvillisuus muodostaa oman luontotyyppinsä. Tähän luontotyyppiin kuuluvat erilaiset pientareet, tieluiskat, penkereet, kasvipeitteiset meluvallit sekä ratapihat. Kasvillisuus vaihtelee istutetuista nurmikoista ja

pensaikoista luontaisesti väylien varsille levittäytyneeseen näyttymäiseen ja paahdealueiden kasvillisuuteen sekä puustoihin ja pensaikkoihin alueisiin.

- Katujen, aukoiden ja pysäköintialueiden kasvillisuus
 - Katualueiden, aukoiden ja pysäköintialueiden kasvillisuus kaupunkien keskustoissa ja taajamissa. Kasvillisuus on istutettua tai kylvettyä ja voi koostua yksittäisistä puista, erilaisista katu- ja parkkialueiden viherkaistoista tai ratikkalinjojen viherraiteista. Kasvillisuus vaihtelee nurmikosta niittyihin ja massapensasistutuksista monilajisiin dynaamisiin pensas- ja perennaistutuksiin.
- Rakennuksiin ja rakennelmiin integroitu kasvillisuus
 - Rakennusten katoilla ja seinillä oleva kasvillisuus, esimerkiksi kansipihat, kasvikatot ja viherseinät sekä erilaiset rakennelmat, joihin on integroitu kasvillisuutta, kuten siirrettävät viherseinät ja ruukkuistutukset.
- Teollisen prosessin luomat viherympäristöt
 - Luontotyyppi sisältää erilaiset maansiirto-, maa-aineksen otto- ja varastointialueet, kaivokset, louhokset, läjitys- ja varastointialueet jne., jotka ovat aktiivisessa teollisessa käytössä. Kohteiden teollisuuskäytön vuoksi alueet eivät ole stabiileja, vaan maa-ainekset (yms.) vaihtavat paikkaa jatkuvasti. Tästä syystä alueiden kasvillisuus on vakiintumatonta ja se voi koostua nopeasti leviävistä pioneerikasveista tai puuttua kokonaan.
- Rakennetut vesialtaat
 - Ihmisen rakentamat vesialtaat, joissa vesi ei viivy luontaisesti. Pohjarakenne voi vaihdella ja sisältää erilaisia kivikko- yms. pohjia. Kasvillisuus voi olla istutettua tai luontaisesti levinnyttä vesi- ja kosteikkokasvillisuutta.